

LEENA PELTONEN (1951-2007) - IN MEMORIAM

Vesa Lehtinen ja Pasi Karppanen

Finnconin 2007 alla suomalaisen fandomin tavoitti suru-uutinen. Leena Peltonen, alan varhainen vaikuttaja, jonka oli ollut tarkoitus esiintyä tapahtuman ohjelmassa, oli menehtynyt äkillisesti. Leena Peltonen oli pysynyt jo pitkään poissa parrasvaloista muun muassa terveytensä vuoksi, mutta silti uutinen tuli monelle hänet tunteelle odottamatta. Fandom oli menettänyt palasen historiaansa.

Leena Peltonen kuului suomalaisen sf/f-fandomin titaaneihin. Häntä on eri yhteyksissä julkaistuissa muistokirjoituksissa luonnehdittu fandomin peruskiveksi ja hänen poismenoaan suureksi menetykseksi.

Leena oli näkyvässä roolissa sf/f-fandomissa ja kotimaisissa alan lehdissä etenkin 1980-luvulla. Hän oli järjestämässä TamConia vuonna 1985 ja oli muutenkin aktiivinen fandomissa. Hän otti muiden kotimaisten harrastajien kanssa osaa ulkomaisiin sf/f-coneihin ja toi matkoilta seikkailutarinoita mukanaan. Leenan voikin sanoa kuuluneen siihen ryhmään, joka käynnisti fandom-toiminnan Suomessa ja jota ilman esimerkiksi Finnconeja nykymuodossaan ei hyvin todennäköisesti olisi olemassa.

Leenan fandom-ura alkoi virallisesti *Portti*-lehden sivuilta. Noilta ajoilta ovat peräsin monet hänen kirjoittamansa syväluotaavat artikkelit muun muassa lohikäärmeistä, ihmisusista ja muista fantasian kenttään kuuluvista aiheista. Hän oli myös

ensimmäisiä, jotka tutkivat *J.R.R. Tolkienia* Suomessa yliopistotasolla.

Suurimman työnsä Leena teki kuitenkin *Aikakone*-lehden päätoimittajana. Hänen päätoimittajakautensa alkoi vuonna 1988 ja vuonna 1991 lehti siirtyi virallisesti Ursalta Aikakone-yhdistyksen omistukseen. Leenan aikana lehti nosti profiiliaan ja vuosien ajan Aikakone olikin eräs parhaita kotimaisia sf/f-lehtiä, monen mielestä paras.

Leenan toimittamana Aikakone ilmestyi paperilehtenä seitsemän vuoden ajan. Sairastuminen sai hänet kuitenkin lopettamaan sen toimittamisen ja lehden viimeiseksi numeroksi jäi tammikuussa 1996 ilmestynyt 4/1995. Aikakone muuttui verkkolehdeksi, jonka aktiivinen päivittäminen lopetettiin vuonna 2001. Lehden arkistot ovat edelleen kaikkien käytettävissä osoitteessa www.aikakone.org.

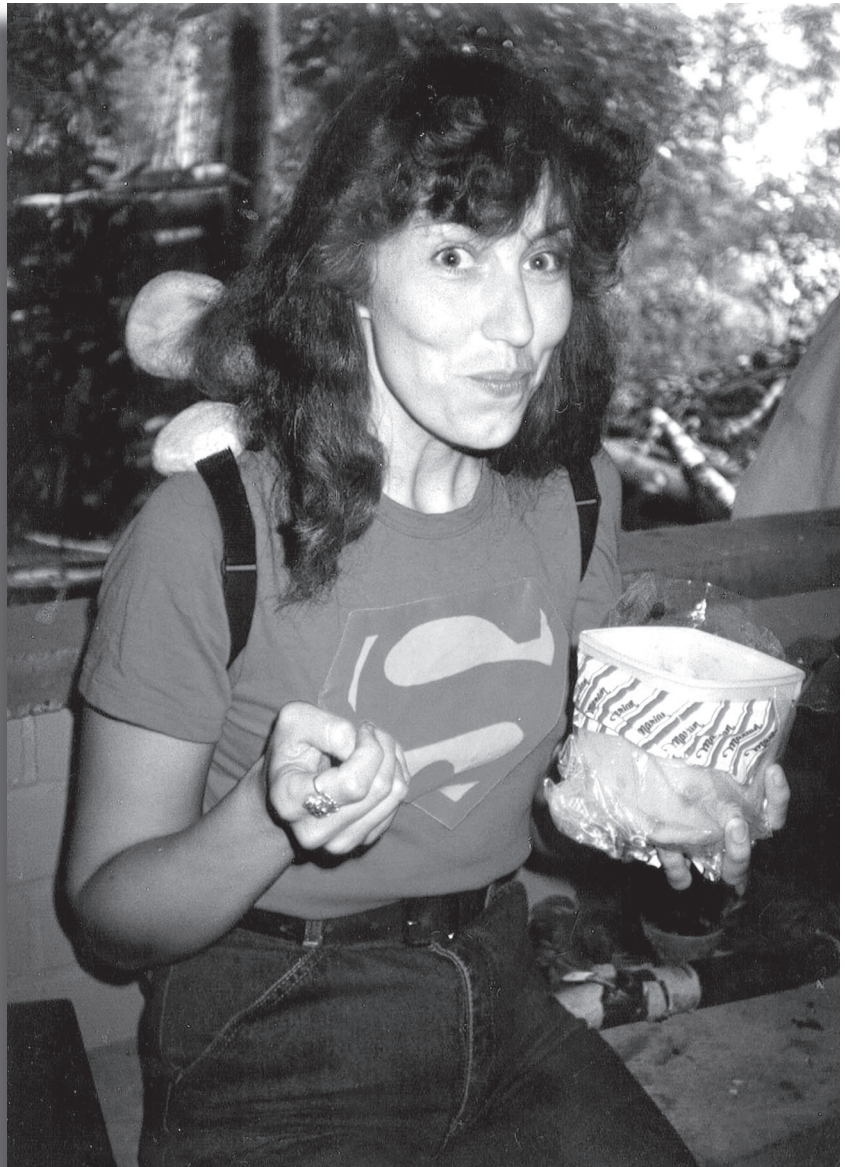
Leena Peltonen oli voimakas ja vahvatahtoinen persoona, minkä saivat kokea monet hänet tunteneet. Tällä oli myös varjopuolensa. Vuonna

1996 sarkastiset ja valitettavan huonoon ajankohtaan Leenan elämässä osuneet Oulun sf-seuran jakamat Lumimies-palkinnot olivat muun muassa vaikuttamassa siihen, että hänen välinsä fandomiin tulehtuivat.

Vaikka Leena jättäytyikin syrjään fandomista ja pysyi poissa sen tapaamisista, hän vaikutti edelleen taustalla, merkittävimmin käännöstyönsä kautta. Leena käänsi fantasiaa useammallekin kustantamolle ja oli muun muassa *Robert Holdstockin* ja *Guy Gavriel Kayn* hovisuomentaja.

Leena Peltosella olikin suomalaisessa sf/f-kentässä merkittävä rooli ennen kaikkea fantasian tuntijana. Hän toisaalta puolusti kirjoituksissaan fantasian asemaa scifin rinnalla, toisaalta ruoski genreä ja sitä tilaa, johon se ajautui massafantasian aalloissa. Fantasian ei tarvinnut Leenan mukaan olla synonyymi mielikuviuksettomuudelle tai Tolkienin kopiointille.

Suomen Tieteiskirjoittajissa Leena Peltonen oli mukana ennen kaikkea kurssitoiminnan kautta. Leena toimi

palkatta opettajana monilla STk:n kursseilla 90-luvun alussa yhdessä *Johanna Sinisalon* kanssa ja monet muistelevat edelleen noita kursseja lämmöllä. Leenalle niinikään myönnettiin vuonna 1991 Kosmoskynä-palkinto kotimaisen sf/f:n edistämiseksi tekemästään työstä. Hän ehti myös toimittaa yhden Kosmoskynän numeron vuonna 1992.

Molemmille tämän artikkelin kirjoittajille Leena Peltosella oli merkittävä rooli, vaikka vain *Vesa Lehtisen* voi sanoa tunteneen hänet henkilökohtaisesti. Leenalta kumpikin sai teksteistään ensimmäiset, rohkaisevat palautteet. Tämä vastaa monien muidenkin fandomissa nykyisin toimivien muistikuvia Leenasta.

Huolimatta sairaudestaan Leena ei levännyt laakereillaan. Viimeisinä vuosinaan hän oli suunnitellut kirjavestelublogin perustamista salanimellä "Leena Laaki". Blogin nimeksi olisi Leenan elämänkumppanin *Juhani Hinkkasen* mukaan tullut "Laaki ja vainaa". Häntä myös alettiin nähdä enemmän fandomin tapaami-

ssa, muun muassa Tähtivaeltapäivillä vuonna 2005.

Leena toimi viimeisiin vuosiinsa asti aktiivisesti kääntäjänä. Katkeara kohtalon ironiaa on, että vain hieman ennen kuolemaansa hänelle tarjottiin käännettäväksi *T.H. Whiten* romaania **The Once and Future King**, jonka suomentamista Leena oli peräänkuuluttanut jo vuosia, ellei vuosikymmeniä. Arthur-legendojen tuntijana hän olisi myös ollut yksi niitä harvoja kääntäjiä, jotka olisivat kyenneet tekemään Whiten romaanille oikeutta.

Leena Peltonen kuoli 5. heinäkuuta Tampereella sairauden murtamana. Finnconissa järjestettiin muistotilaisuus hänen kunniakseen. Muiden ansioidensa ohella Leena oli tunnettu ruuastaan ja epätavallisista kulinaarisista kokeiluistaan. Sen muistoksi hänen muistotilaisuudes-

saan nautittiin chilisuklaatryffelikakua.

Aikakoneessa 4/1995 julkaistiin Juhani Hinkkasen kirjoittama muistoartikkeli sf/f-kirjailija *John Brunnerista*, josta oli tullut monelle ulkomaisissa coneissa vierailleelle suomalaisellekin läheinen ystävä. Hinkkanen lopettaa artikkelinsa toiveeseen, että "se scifistien Valhalla" todellakin olisi tuolla jossain.

Tämän artikkelin kirjoittajat toivovat juuri nyt samaa.

Olisi mukavaa ajatella, että Leena viettää nyt aikaa scifistien Valhallaissa poismenneiden lemmikkirottiensa kanssa. Eräs Leenan vakiosannonnoista oli "muistan ikäni ja viisi päivää". Toivottavasti muistamme hänet paljon kauemmin.

Leenan kotisivut löytyvät osoitteesta
<http://www.aikakone.org/leena/>